

עמ"ת 50932/07/17 - מוסטפא חאג' מוחמד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

עמ"ת 50932-07-17 חאג' מוחמד(עציר) נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט אמיר טובי
העורר	מוסטפא חאג' מוחמד (עציר)
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

נוכחים:

ב"כ העורר: עו"ד יוסף פרחי

ב"כ המשיבה: עו"ד עטיה דאמוני

העורר באמצעות הליווי

החלטה

1. בפניי ערר על החלטת בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (כב' השופטת ר' פרסון) שניתנה ביום 20.7.17, ולפיה הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו בתיק 1272-05-17.
2. כנגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו נהיגת רכב בשכרות, נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בקלות ראש, נהיגה ברכב ללא ביטוח ונהיגה בזמן שרישיון הנהיגה פקע יותר מ-12 חודשים.
בעובדות כתב האישום נאמר כי ביום 3.5.17 נהג העורר רכב ונסע מכיוון יגור לשפרעם. ביום 2.1.11 נפסל העורר בנוכחותו מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה, לתקופה של 33 חודשים, וזאת על ידי בית משפט השלום לתעבורה בעכו. העורר לא הפקיד רישיון נהיגה ואף לא הגיש אישור ממשד הרישוי. באותן נסיבות נהג העורר תחת פסילה בודעין. עוד נאמר בכתב האישום כי באותן נסיבות נהג העורר כשהוא שיכור, כאשר בדגימה של ליטר אחד של אוויר נשוף נמצא אלכוהול בריכוז של 1,245 מק"ג. באותן נסיבות נהג העורר ללא רישיון נהיגה תקף כאשר תוקף רישיונו פג בשנת 2004, והוא אף נהג ברכב ללא פוליסת ביטוח בת תוקף.
3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בפני בית משפט קמא בקשה להורות על מעצרו של העורר עד

תום ההליכים המשפטיים נגדו.

4. עוד בטרם הכריע בבקשה גופא, הפנה בית משפט קמא את העורר לשירות המבחן לצורך קבלת תסקיר, בגדרו תבחן, בין היתר, החלופה המוצעת.

בתסקיר שירות המבחן מיום 13.6.17 צוין כי לעורר הרשעות קודמות בתחום התעבורתי לרבות בגין נהיגה תחת השפעת אלכוהול, נהיגה כאשר תוקף הרישיון פקע ועבירות נוספות בתחום התעבורה. בגין עבירות אלו נדון העורר לפסילות בפועל, לעונשים מותנים ולקנסות. ההתרשמות מהעורר היתה כי הוא סובל, ככל הנראה, מבעיות בתפקודו הנפשי והמנטלי הבאות לידי ביטוי במצב של בלבול, קושי בביטוי ומסירת מידע לא הגיוני. עוד התרשם שירות המבחן כי מדובר במי שאינו מודע למצבו המשפטי ולבעיות התפקוד שלו. באשר לחלופה שהוצעה, ציין שירות המבחן כי לא עלה בידו ליצור קשר עם המשמורנים המוצעים, חרף מאמצים שנעשו בנדון.

5. בדיון שהתקיים בפני בית משפט קמא ביום 21.6.17 הורה בית משפט לשירות המבחן לערוך תסקיר משלים לאחר שנמסרו פרטים ליצירת קשר עם המשמורנים המוצעים.

בעקבות כך נערך תסקיר משלים מיום 26.6.17, לאחר ששירות המבחן נפגש עם המפקחים והתרשם מהם באופן ישיר. בתסקיר המשלים צוין כי אותם מפקחים ביטאו עמדה מגוננת כלפי העורר והציגו אותו כקרוב של נסיבות חייו תוך ששללו בעייתיות כלשהי בתפקודו, לרבות סביב נטייתו לצורך אלכוהול. נוכח עמדותיהם של המפקחים המוצעים ובשים לב לסימני השאלה שעלו לגבי יכולתו ומידת המוטיבציה של העורר לעמוד בסייגי השחרור, לא ראה שירות המבחן את החלופה המוצעת כבעלת יכולת להפחית סיכוי להישנות התנהגות דומה בעתיד. לפיכך, לא המליץ על שחרורו של העורר.

6. חרף עמדה זו של שירות המבחן, ובהמשך לדיון שהתקיים בפניו ביום 2.7.17, הורה בית משפט קמא בהחלטתו מיום 6.7.17 על הגשת תסקיר משלים לצורך בחינת חלופה של מעצר בפיקוח אלקטרוני.

בתסקיר המשלים הנוסף מיום 17.7.17 חזר שירות המבחן וציין כי משיחה שהתקיימה עם העורר בבית המעצר, התקשה קצין המבחן לגבש הערכת סיכון ולאבחן אופיו, כוחותיו, דפוסי החשיבה לפיהם הוא פועל במרחב הציבורי ובעיקר לא עלה בידו לבחון לעומק את מידת תלותו של העורר באלכוהול והתאמתו לטיפול ייעודי. שירות המבחן שב וציין כי אין בידו להעריך את מידת יכולתו של העורר לעמוד בתנאים המגבילים של מעצר באיזוק אלקטרוני ועל כן לא בא בהמלצה על מעצרו כאמור.

7. בהחלטתו מיום 20.7.17, היא העומדת במרכז הערר שבפניי, ציין בית משפט קמא את החלטתו מיום 8.6.17 במסגרתה קבע כי מתקיימות ראיות לכאורה בכל הנוגע לעבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום. עוד קבע בגדר אותה החלטה כי נשקפת מסוכנות מהמשך נהיגתו של העורר, בין היתר בשים

לב לחומרת העבירות המיוחסות לו. מכאן, שמתקיימת עילת מעצר.

בית משפט קמא הפנה בהחלטתו האחרונה לתסקירים שהוגשו מאת שירות המבחן, במסגרתם נבחנו חלופות שונות שהוצעו, אך נקבע בסיכומו של דבר כי הן אינן הולמות ואין בהן מענה להפחתת המסוכנות הנשקפת מהעורר. בהקשר זה של מסוכנות יוער כי העורר כבר הורשע בעבר בעבירה דומה של נהיגה בשכרות ובעבירות של פקיעת רישיון נהיגה, כך שעברו אינו מקל עמו. בנוסף, תלוי ועומד כנגד העורר תיק נוסף שעניינו אף הוא נהיגה בזמן פסילה ונהיגה בשכרות, שבית המשפט נאלץ להתלות בו את ההליכים מחמת העדר התייצבות. רק לאחר שהעורר נעצר בגין תיק זה, חודשו ההליכים בתיק הנ"ל.

עוד הוסיף בית משפט קמא כי נתן דעתו לעובדה כי מדובר במעצר ראשון של העורר העצור מיום 4.5.17. יחד עם זאת, ציין כי לאחר ששמע שוב את העורר, התרשם כי לנוכח התנהלותו שלו, יתקשה בית המשפט ליתן בו אמון ברמה הנדרשת לצורך החלטה על מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. בית משפט קמא ציין עוד כי התרשם שהעורר עצמו, אף שלדבריו הוא מודע לכך שטעה ומבקש סליחה, הרי שכאשר הוא נשאל לגבי העבירות אותן ביצע בעבר, ניכר בו שהוא מתקשה להפנים את החומרה הגלומה במעשיו ומבטא צער מן השפה ואל החוץ. נוכח התרשמות זו קבע בית משפט קמא כי אינו סבור שהעורר הפנים את החומרה הגלומה בביצוע העבירות עליהן כבר הורשע בעבר והן נשוא הדיון כאן. התרשמות זו, כשלעצמה, לא אפשרה לבית משפט קמא להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, שכן לעולם, גם בחלופה מעין זו, נדרש כי בית המשפט ייתן אמון מינימלי בנאשם שיקיים את תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני. בית משפט קמא קבע כי לא מצא שמידת האמון הנדרשת, כאמור, מתקיימת בנסיבות כאן. לפיכך, הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים, ומכאן הערר שבפניי.

8. בהודעת הערר, טען העורר כי שגה בית משפט קמא משבחר שלא לשחרר את העורר לחלופה המוצעת הכוללת מעצר באיזוק אלקטרוני, וזאת על אף שחלופה זו לא נשללה על ידי שירות המבחן. בנוסף טען העורר כי בית משפט קמא לא נתן משקל ראוי לעובדה שזהו מעצרו הראשון של העורר והסתבכותו הראשונה בפלילים. ב"כ העורר הפנה גם להליכים המתנהלים כנגד שולחו בתיק האחר ולמחדלי המשיבה במסגרת אותו תיק. העורר טען עוד כי בית משפט קמא שגה בכך שלא נתן את המשקל הראוי להבעת הצער והחרטה שהביע בפניו ואת נטילת האחריות למעשים המיוחסים לו.

9. המשיבה ביקשה לדחות את הערר ואימצה את החלטת בית משפט קמא. נטען כי העורר עצמו הוא הבעיה ובית המשפט הופנה לשני התסקירים שנערכו בעניינו. בהקשר זה הפנתה המשיבה לכך ששירות המבחן חזר וציין כי התקשה לגבש הערכתו לגבי הסכנה הנשקפת מהעורר, עד שבסופו של דבר לא המליץ על מעצרו באיזוק או על שחרורו בחלופה אחרת. לטענת המשיבה, מדובר בעברייני רצידיביסט, המעורב בפעם השלישית בנהיגה בזמן שכרות. על אף שרישיונו פקע בשנת 2004, נתפס העורר מספר פעמים במגוון עבירות, לרבות נהיגה ללא רישיון נהיגה. משכך, עתרה המשיבה לדחות את הערר.

10. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ושקלתי את מכלול הנסיבות, הגעתי למסקנה כי דין הערר להידחות.

מקובלת עליו טענת ב"כ העורר לפיה מעצר עד תום ההליכים בעבירות תעבורה הינו חריג לכלל, שהוא שחרור לחלופת מעצר. יחד עם זאת, בית המשפט קבע לא אחת כי אדם הנוהג ללא רישיון ובזמן פסילה מהווה סכנה של ממש לציבור המשתמשים בכביש ומבטא במעשיו זלזול בחוק, לא כל שכן אדם הנוהג בשכרות (ראו למשל: בש"פ 2173/12 אל גניני נ' מדינת ישראל (22.3.2012); בש"פ 2974/15 אשכנזי נ' מדינת ישראל (20.5.2015); בש"פ 6929/12 בן דוד נ' מדינת ישראל (27.9.2012)).

11. נסיבות ביצוע העבירה דכאן מצביעות על מסוכנות העורר. נקבע לא אחת כי נהיגה במצב שכרות היא עבירה המסכנת לא רק את הנהג פורע החוק אלא גם את הנוסעים עמו ואת המכוניות שבקרבתן הוא נוסע (ראו: רע"פ 6418/07 כהן נ' מדינת ישראל (5.9.2007)). יפים לעניין זה הדברים שנקבעו על ידי בית משפט ברע"פ 5297/07 קנטורוביץ נ' מדינת ישראל (9.9.2007):

"עסקינן בתופעה מאיימת שיש להירתם ולהילחם למניעתה ולהגן על ביטחון הציבור באמצעות הרחקת נהגים מסוכנים פורעי חוק מהכביש בכל דרך אפשרית (ראו בש"פ 1753/07 אבו רקיה נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו] 19.3.2007)). המבקש כאמור טוען, כי בנסיבות בהן הוא היה צלול בדעתו, על אף העובדה שריכוז האלכוהול היה כמעט פי שניים מהמותר, היה מקום לבוא לקראתו בעניין העונש. עם כל הכבוד, טענה זו אינה מקובלת עלי. מעשהו של המבקש חמור מאוד. במעשה זה, הוא יצר סכנה בכביש שעלולה היתה לגבות מחיר פגיעה בגוף. באורח נס לא קופדו חייהם של המתהלכים כמו גם הנהגים בכביש. סכנה זו נגזרת מהתנהגותו".

בענייננו, ריכוז האלכוהול אצל העורר עמד על 1,245 מק"ג בליטר אחד של אוויר נשוף, היינו פי 5 מהריכוז המקסימלי המותר בחוק (תקנה 169א(1) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961). היקף זה של ריכוז אלכוהול מלמד על מסוכנות המחייבת נקיטת אמצעים חריגים.

אם לא די בכך, הרי עברו התעבורתי של העורר, הנוהג משנת 1998, מחזיק 20 הרשעות קודמות ומחזק את ההתרשמות כי מדובר במי שנהיגתו מסכנת את הציבור. על אף שתוקף רישיונו של העורר פג עוד בשנת 2004, המשיך העורר לנהוג ולצבור עבירות תעבורה לאורך שנים רבות. עברו התעבורתי כולל, בין היתר, נהיגה בשכרות. התנהלות בעייתית זו של העורר מובילה למסקנה כי לא ניתן לסמוך על רצונו הטוב שיימלא אחר החוק ויכבד החלטות שיפוטיות.

12. בית משפט קמא לא הסתפק בקיומה של עילת מעצר אלא בחן חלופות שהוצעו, תוך שהפנה את העורר אל שירות המבחן שלוש פעמים לצורך בחינת אותן חלופות. פעם אחר פעם חזר שירות המבחן על התרשמותו כי לא ניתן לסמוך על העורר באשר אין הוא מפנים את חומרת המעשים בהם הוא מעורב. בית משפט קמא הפנה להלכה הפסוקה לפיה מסקנות שירות המבחן הן בגדר המלצה בלבד ושיקול הדעת הסופי נתון לבית המשפט. לצד זאת אני רואה להוסיף כי כבר נפסק שסטייה מהמלצה

שלילית של שירות המבחן תיעשה באופן חריג ומקום בו קיימים לכך טעמים כבדי משקל, שאינם מתקיימים בענייננו (ראו: בש"פ 3201/10 **מדינת ישראל נ' פלוני** (6.5.2010)); בש"פ 3286/07 **מדינת ישראל נ' עמר** (16.4.2007)).

13. בית משפט קמא ציין בהחלטתו, כי לאחר ששמע את העורר יותר מפעם, התרשם שהתייחסותו לעבירות שבוצעו על ידו, לכאורה, מעידה על כך שאין הוא נוטל אחריות על מעשיו וכי הוא מתייחס בקלות ראש לחומרתם של מעשים אלה. התרשמות זו באה, כאמור, לאחר שבית משפט קמא שמע את העורר ישירות. בכגון דא אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב, שהרי הלכה מושרשת היא שבית משפט, בשבתו כערכאת ערעור, לא יתערב בקביעות מהימנות של הערכאה הדיונית, או כאלה הנגזרות מהתרשמותו הישירה של בית משפט קמא מבעל הדין, אלא במקרים חריגים (ראו: ע"א 2976/12 **בראל נ' קאופמן** (23.11.2014); ע"א 5234/13 **קרסנטי נ' בנק הפועלים משכן בע"מ** (11.1.2015)).

14. התרשמותו של בית המשפט, כפי שפורטה לעיל, הובילה אותו למסקנה כי אין בידו ליתן אמון בעורר שיקיים אחר תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני. אמון זה מהווה בסיס לכל שחרור בחלופה או מעצר אלקטרוני. יפים לעניין זה דברי בית המשפט בבש"פ 9854/06 **עטיאש נ' מדינת ישראל** (13.12.2006), שם נקבע:

"הזדמן לי כבר לומר כי איזוק אלקטרוני איננו תרופת קסם, והוא איננו מנטרל את כל גורמי הסיכון בהנחה שאלו קיימים. האיזוק מתריע בתחנת המשטרה כי משוחרר בערובה, עזב את המקום שבו הוא אמור להימצא, הא ותו לא. הוא איננו מודיע את מקום הימצאו, והיעילות שבו מותנית בכך שמיד לאחר קבלת ההתרעה יוזנקו כוחות משטרה כדי לתפוס את העבריין.

בבסיסו, שחרור בערובה הוא מעין חוזה אמון בין המשוחרר לבין בית המשפט. המשוחרר מתחייב לכך שיעמוד בתנאים ובית המשפט, בהנחה שהוא נותן בו אמון - מורה על שחרורו. כל האמצעים הנוספים, יהיו אלו מפקחים בשר ודם או איזוק אלקטרוני, אינם אלא חישובים שנועדו להבטיח את קיומו של החוזה, אולם אינם יכולים להוות את בסיסו. מקום שבסיס זה אינו קיים, גם איזוק אלקטרוני לא יהווה מענה".

משהגיע בית משפט קמא, לאחר שהתרשם ישירות מהעורר, למסקנה כי אין הוא יכול ליתן בו אמון, בצדק דחה את החלופות שהוצעו ובכללן מעצר באיזוק אלקטרוני.

בשולי החלטתו ציין בית משפט קמא כי לא נעלמה מעיניו העובדה שהתיק העיקרי נקבע לחודש אוקטובר וכי בחודש זה קבועים שני מועדים לשמיעת הראיות. אוסיף כי אכן מדובר בתקופה שאינה קצרה אך בנסיבות המקרה, אין מנוס מהותרת העורר במעצר לעת הזו.

15. לפיכך, אני מורה על דחיית הערר.

ניתנה היום, ג' אב תשע"ז, 26 יולי 2017, בנוכחות הצדדים.